

УДК 343.1(477)
ББК 67.9(4Укр)308
Д50

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту кримінально-виконавчої служби від 21 березня 2013 року (протокол № 7)

Д50 Державна пенітенціарна служба України: історія, сьогодення та перспективи розвитку у світлі міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженої Указом Президента України від 8 листопада 2012 року № 631 : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28-29 берез. 2013 р.). – К. : Державна пенітенціарна служба України, 2013. – 620 с.

Збірник праць друкується за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції “Державна пенітенціарна служба України: історія, сьогодення та перспективи розвитку у світлі міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженої Указом Президента України від 8 листопада 2012 року № 631”, метою якої є висвітлення сучасного стану і процесу реформування пенітенціарної системи України, визначення шляхів її подальшого розвитку відповідно до напрямів реалізації Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженої Указом Президента України від 8 листопада 2012 року № 631/2012.

Для фахівців і всіх тих, хто цікавиться актуальними питаннями реформування пенітенціарної системи та кримінально-виконавчого законодавства.

За зміст публікацій і достовірність результатів досліджень відповідальність несуть автори.

**УДК 343.1(477)
ББК 67.9(4Укр)308**

© Державна пенітенціарна служба України, 2013
© Колектив авторів, 2013

Дука Олег Анатолійович,
старший науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
науково-дослідного центру Інституту
кримінально-виконавчої служби,
підполковник внутрішньої служби
Супрун Микола Олексійович,
професор кафедри прикладної
педагогіки та роботи з персоналом
Національної академії внутрішніх
справ, доктор педагогічних наук,
професор

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПРИ ВИВЧЕННІ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасна пенітенціарна система України є сукупністю органів і установ виконання покарань, що складає комплекс державно-правових, соціально-економічних та психолого-педагогічних інститутів. Нині вона перебуває на черговому етапі свого реформування. Важливим кроком у напрямку розвитку кримінально-виконавчої системи України стало прийняття Указу Президента України “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” від 9 грудня 2010 р. № 1085/2010 згідно з яким було реорганізувано Державний департамент України з питань виконання покарань і утворено Державну пенітенціарну службу (ДПтС) України, що стала складовою частиною Державної кримінально-виконавчої служби (ДКВС) України як центральний орган виконавчої влади з питань виконання покарань [1]. Головна ідея такої реорганізації формування нової філософії діяльності з виконання кримінальних покарань з метою створення реальних і необхідних умов для виправлення і ресоціалізації засуджених. Тому сьогодні, ДКВС України потребує високопрофесійного, високоморального, духовно розвинутого і фізично підготовленого працівника, здатного виконувати покладені на нього соціально значущі функції на основі найсучасніших підходів і методів роботи. Дане завдання неможливо вирішити без належної професійної підготовки персоналу органів і установ виконання покарань.

За таких умов належна фахова підготовка майбутніх фахівців пенітенціарної системи – курсантів навчальних закладів ДПтС України набуває особливого значення.

Однією зі складових частин професійної підготовки курсантів є тактико-спеціальна підготовка, яка повинна забезпечити їх спеціальними знаннями, навичками та вміннями, що дозволять майбутнім фахівцям

ДКВС України якісно виконувати службові обов'язки в умовах діяльності органів і установ виконання покарань (УВП).

Відповідно до навчальних програм вищих навчальних закладів ДПтС України вивчення курсантами курсу “Тактико-спеціальна підготовка” ставить за мету:

– оволодіння знаннями з основ теорії тактико-спеціальної підготовки, методології та практики дій персоналу ДКВС України, що виконують службові завдання в умовах УВП;

– засвоїти основи організації нагляду за засудженими та охорони виправних установ та слідчих ізоляторів (СІЗО);

– оволодіти знаннями та навичками: порядку і тактики застосування спеціальних засобів, проведення оглядів і обшуків, дій персоналу ДКВС України при виникненні надзвичайних обставин.

Зазначені цілі мають стати підвалинами та важливими змістовними елементами професійної компетентності персоналу сучасної вітчизняної пенітенціарної системи.

З огляду на вищевикладене, тактико-спеціальна підготовка має потужну практичну значущість для курсантів і являє собою важливу складову професійної компетентності майбутніх працівників пенітенціарної системи. Тому, питання формування професійної компетентності на заняттях з тактико-спеціальної підготовки є назрілими й актуальними.

Останнім часом помітно активізувалися дослідження проблеми професійної компетентності в освіті. До кола наукових інтересів увійшли такі аспекти компетентності: професійна (В. Адольф, Т. Браже, Е. Зеєр, І. Зязюн, С. Калаур, А. Лігоцький, А. Маркова), педагогічна (В. Бездухов, Л. Большакова, Т. Добудько), психологічна (Н. Кузьміна, Н. Лісова, М. Лук'янова, Л. Мітіна, А. Маркова, Н. Яковлева), соціально-перцептивна (Н. Єршова), загальнокультурна та етична (І. Котлярова, Л. Хоружа), комунікативна (В. Кузовлев, Л. Петровська).

Значну увагу компетентнісному підходу в сучасній освіті приділяють такі науковці, як І. Агапов, Н. Бібік, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, С. Шишов. Проблема особливостей формування професійної компетентності знайшла висвітлення у наукових працях таких науковців, як В. Баркасі, О. Губарева, Л. Волошко, Л. Карпова, І. Міщенко. Структурі професійної компетентності присвятили свої дослідження Н. Гришина, С. Демченко, І. Єрмаков, В. Журавльов, В. Калінін, В. Радул.

Велике значення для становлення та розвитку відомчої пенітенціарної освіти в Україні мають наукові дослідження таких науковців, як О. Беца, М. Клімов [2], В. Кривуша, Т. Кушнірова, Г. Радов [3], В. Синьов [4], М. Супрун [5] (проблема ресоціалізації засуджених та професійні якості пенітенціарного персоналу), В. Костенко (проблема професійної компетентності молодшого начальницького складу персоналу ДКВС). Однак, проблема формування професійної компетентності курсантів навчальних закладів ДПтС України ще не

ставала предметом спеціального педагогічного дослідження.

Водночас, вивчення проблеми формування професійних якостей у майбутніх фахівців ДКВС України дало змогу виявити низку суперечностей:

– між завданнями, які стоять перед пенітенціарною системою України, що потребує підготовки нової генерації компетентних фахівців пенітенціарної системи, та реальним станом кадрового забезпечення ДКВС України;

– між рівнем розвитку особистісних якостей майбутніх фахівців пенітенціарної системи та недостатньою ефективністю методик формування професійно значущих якостей у навчальному процесі;

– між необхідністю формувати стійку мотивацію до розвитку професійних особистісних якостей у майбутніх пенітенціарних фахівців та існуючими підходами, способами й засобами реалізації цього завдання у навчальних закладах ДПтС України;

– між необхідністю впровадження сучасних підходів, інноваційних методів навчання та передового вітчизняного й європейського пенітенціарного досвіду у професійну підготовку майбутніх фахівців ДКВС України та недостатньою ефективністю існуючих методик, що запроваджуються в навчальний процес освітніх закладів ДПтС України.

Вирішення вищезгаданих суперечностей, пошук ефективних шляхів підвищення якості підготовки нової генерації працівників ДКВС України є можливим за умови дослідження окресленої проблеми в наступних напрямках:

1. На основі аналізу досягнень сучасної науки та накопиченого практичного досвіду діяльності пенітенціарних установ здійснення визначення специфіки, змісту та структури професійної компетентності.

2. Проведення дослідження особливості формування професійної компетентності у майбутніх фахівців ДКВС України у навчальному процесі.

3. Розроблення та здійснення теоретичного обґрунтування педагогічної моделі формування професійної компетентності майбутніх фахівців ДКВС України на заняттях з тактико-спеціальної підготовки.

4. Впровадження педагогічної моделі організації тактико-спеціальної підготовки курсантів освітніх закладів ДПтС України в навчальний процес.

Реалізація згаданих вище напрямків роботи у їх взаємозв'язку та взаємодоповненні надасть можливість розв'язати проблему формування професійної компетентності курсантів ДПтС України на заняттях з тактико-спеціальної підготовки.

Список використаних джерел

1. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 9 груд. 2010 р. № 1085/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.

2. Науково-педагогічні проблеми розвитку відомчої педагогічної

освіти у сучасних умовах / О. В. Беца, Н. В. Климов, В. М. Синьов // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – К. : МП "Леся", 2001. – № 6. – С. 163-180.

3. Радов Г.О. Роль та місце пенітенціарної системи в структурі державного управління України // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 1997. – № 1(2). – С. 5–10.

4. Синьов В.М. Підготовка спеціалістів для пенітенціарної теорії і практики [Текст]/ В.М Синьов// Проблеми пенітенціарної теорії і практики – К.: КІВС. –1996 №1.-С.17-24.

5. Супрун М.О. Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МВС України: навч. посібник. – К.: КІВС, 1998.

Дьоміна Марина Сергіївна,

курсант 113 групи юридичного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби

Науковий керівник:

Пузирьов Михайло Сергійович,

головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного центру Інституту кримінально-виконавчої служби, кандидат юридичних наук, капітан внутрішньої служби

КРИМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТА УМИСНОГО ВБИВСТВА НА ЗАМОВЛЕННЯ

В умовах складної соціально-економічної та політичної ситуації, що склалася сьогодні в Україні, з особливою гостротою постає проблема забезпечення особистої безпеки громадян від злочинних посягань.

Разом із тим у сучасних умовах розбудови демократичної, правової держави і розвитку ринкових відносин в Україні, незважаючи на стійку тенденцію до зниження насильницьких злочинів проти особи, у тому числі і умисних убивств, зростає рівень вбивств, вчинених на замовлення. Вбивства на замовлення значно поширилися в останні 5-10 років і вносять в життя суспільства особливий резонанс, становлячи при цьому велику політичну і соціальну небезпеку.

Згідно з п. 15 постанови Пленуму Верховного Суду України № 2 від 07.02.2003 «Про судову практику у справах про злочини проти життя і здоров'я людини», умисне вбивство, вчинене на замовлення, – це умисне позбавлення життя потерпілого, здійснене особою (виконавцем) за дорученням іншої особи (замовника) [1]. Дослідження інституту умисного вбивства на замовлення неможливе без вивчення суб'єкта цього злочину –